

หนังสือว่าด้วย NICs

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐอเมริกาคลายเป็นศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลกที่แท้จริง โดยเข้าแทนที่สหราชอาณาจักร ซึ่งฐานกำลังทางเศรษฐกิจอ่อนเปลี้ยลงตามลำดับนับตั้งแต่เกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่งในปี 2457 เป็นต้นมา แต่เพียงชั่วสองทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ระบบทุนนิยมโลกก็มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอย่างใหญ่หลวง ประชาคมยุโรปและญี่ปุ่นกลายมาเป็นศูนย์กลางใหม่ควบคู่กับสหรัฐอเมริกาในปลายทศวรรษ 2500 ต่อมาในปลายทศวรรษ 2510 เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ มีพลังการผลิตด้านหัตถอุตสาหกรรมเติบโตใหญ่ขึ้นมาเป็นอันมาก จนเขยิบฐานะเป็นกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และโดยที่ประเทศเหล่านี้ล้วนแล้วแต่อยู่ในเอเชียตะวันออกไกล เฉกเช่นเดียวกับญี่ปุ่น จึงมีการกล่าวขานกันว่าศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลกกำลังจะเคลื่อนย้ายจากกลุ่มสมุทรแอตแลนติกมายังกลุ่มประเทศขอบสมุทรแปซิฟิก (Pacific Rim or Pacific Basin) ในอนาคตอันใกล้

การเติบโตของพลังการผลิตด้านหัตถอุตสาหกรรมในโลกที่สามเป็นประเด็นที่นักสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเศรษฐศาสตร์สนใจศึกษาเป็นอันมาก งานวิชาการเกี่ยวกับเรื่องนี้แพร่หลายขึ้นนับแต่ต้นทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา โดยที่กลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ถูกขนานนามต่างๆ กัน ชื่อที่นิยมเรียกกันมากที่สุดคือ *กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่* หรือ Newly Industrializing Countries (NICs) ซึ่งศัพท์ในภาษาอังกฤษบ่งบอกว่าเป็นกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ที่ยังคงมีการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป แต่บางครั้งชื่อในภาษาอังกฤษกลับกลายเป็น Newly Industrialized Countries ซึ่งมีนัยสำคัญว่า กระบวนการแปรสภาพเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้เสร็จสิ้นลงแล้ว *Saunders (1981)* เลือกใช้ศัพท์ New Industrial Countries (NICs) คู่กับ Old Industrial Countries (OICs) *Hong and Krause (1981)* เลือกใช้ศัพท์ Advanced Developing Countries (ADCs) ในความหมายเดียวกับ Asian NICs (=ANICs) และ *Balassa, et. al. (1982)* เลือกใช้คำว่า *กลุ่มประเทศกึ่งอุตสาหกรรม* (Semi-Industrial Economies = SIEs หรือ Semi-Industrial Countries = SICs) ในขณะที่งานวิชาการของนักเศรษฐศาสตร์เยอรมันจำนวนไม่น้อยเลือกใช้คำว่า กลุ่มประเทศส่งออกใหม่ (Newly Exporting Countries = NECs) โดยที่ในงานบางชิ้น NECs หมายถึงกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่รุ่นที่สอง (Second-Generation NICs = SGNs) หรือที่ *Bradford and Branson (1987)* เรียกว่า Next-Tier NICs

* ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมชาติ ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2532) หน้า 195-212

ไม่เพียงแต่ตราหรือยี่ห้อที่ใช้ประทับจะแตกต่างกันเท่านั้น การจำแนกกลุ่มประเทศก็ยังใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันด้วย การกำหนดเกณฑ์ดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยพิจารณาส่วนบุคคลชนิดที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ประเทศใดจะถูกจำแนกไว้ในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่เลือกใช้ *OECD (1979)* นับเป็นงานวิชาการชิ้นแรกที่น่าเสนอหลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มประเทศ NICs ในอังกฤษ Royal Institute of International Affairs หรือที่มีชื่อย่อว่า Chatham House ก็ส่งเสริมให้มีการศึกษาเรื่องนี้ในช่วงบุกเบิก ดังจะเห็นได้จาก *Turner, et. al., (1980)* และ *Turner and McMullen (1982)* การที่วงวิชาการเศรษฐศาสตร์ในประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศพัฒนาแล้วสนใจศึกษาการเติบโตใหญ่ของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในโลกที่สาม โดยพื้นฐานแล้วเป็นเพราะความเกรงกลัวต่อการคุกคามทางเศรษฐกิจจากประเทศกลุ่ม NICs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ว่า ประเทศอุตสาหกรรมเก่า (OICs) จะสามารถต่อกรกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ในตลาดโลกได้หรือไม่ หากไม่สามารถต่อกรได้ ประเทศอุตสาหกรรมเก่าจะต้องปรับตัว ปรับโครงสร้างการผลิต และปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่า ความสนใจของวงวิชาการเศรษฐศาสตร์จะจำกัดอยู่ที่ Asian NICs เพราะการเติบโตใหญ่ของ ANICs ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบทุนนิยมโลกอย่างค่อนข้างสำคัญ จนมีการขนานนามเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ว่าเป็นกลุ่มประเทศแก๊งสี่ (Gang of Four) แม้งานวิชาการที่ศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้เป็นรายประเทศจะมีมาแต่ทศวรรษ 2510 แต่การศึกษาเปรียบเทียบกลุ่ม NICs เพิ่งจะมีมากนับแต่ต้นทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา

การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ช่วยให้เกิดความกระจ่างในประเด็นต่างๆ อย่างน้อย 4 ประเด็น คือ

ประการแรก เส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่หาได้มีเส้นทางเดียว หากแต่มีเส้นทางอันหลากหลาย ดังนั้น แบบจำลองการพัฒนาของ NICs จึงมิได้มีแบบจำลองเดียว ความพยายามในการแสวงหา “แบบจำลองเอเชียตะวันออกไกล” (East Asia Model) หรือ “แบบจำลองแก๊งสี่” (Gang-of-Four Model) เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประเทศโลกที่สามอื่นๆ นั้นจึงไม่เป็นประโยชน์มากนัก เพราะเส้นทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศทั้งสี่นั้นแตกต่างกันอย่างมาก

ประการที่สอง การเติบโตใหญ่ของพลังการผลิตด้านหัตถอุตสาหกรรมในประเทศแก๊งสี่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขพิเศษบางประการ การเลือกใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (export-oriented industrialization) ในช่วงทศวรรษ 2500 ต่อเนื่องถึงทศวรรษ 2510 เป็นช่วงเวลาประจวบเหมาะที่บรรดาบรรษัทระหว่างประเทศทั้งหลายกำลังโยกย้ายแหล่งที่ตั้งการ

ผลิต (relocation of industry) จากประเทศทุนนิยมศูนย์กลางไปสู่ประเทศทุนนิยมบริวาร (periphery capitalism) กลุ่มประเทศแก๊งทั้งสี่จึงได้ประโยชน์อย่างมากจากการขยายตัวของการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ระบบทุนนิยมโลกยังค่อนข้างมีเสถียรภาพในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ อย่างน้อยจนถึงปี 2514 ทั้งนี้ไม่เพียงแต่การค้าระหว่างประเทศจะขยายตัวในอัตราสูง และค่าของเงินตราสกุลสำคัญมิได้แกว่งไกวมากนักเท่านั้น หากทว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินระหว่างประเทศยังอยู่ในระดับต่ำอีกด้วย ในกรณีของเกาหลีใต้และไต้หวัน การยอมตนเป็นเบี้ยหมากรุกทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ทำให้ประเทศทั้งสองได้ประโยชน์อย่างมากจากนโยบายปิดล้อมสาธารณรัฐประชาชนจีน (containment policy) การจัดตั้งแนวสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์โดยรัฐบาลอเมริกัน ได้ช่วยบรรเทาภาระรายจ่ายการป้องกันประเทศของประเทศทั้งสองเป็นอันมาก นอกจากนี้ ทั้งเกาหลีใต้และไต้หวันต่างก็ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกัน แม้ต่อมาความช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกันจะลดน้อยลง แต่ประเทศทั้งสองก็ได้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรที่ได้รับจากรัฐบาลอเมริกันเป็นการทดแทน ซึ่งก็ถือฤกษ์ต่อการขยายตัวของการส่งออกอย่างมาก

ประการที่สาม งานวิชาการจำนวนไม่น้อยเผยแพร่ข้อมูลอย่างผิดๆว่า ประเทศกลุ่ม NICs ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรี และการเติบโตอย่างรวดเร็วของกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้เป็นผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ แท้ที่จริงแล้ว นอกเหนือจากฮ่องกง ทั้งรัฐบาลเกาหลีใต้ ไต้หวัน และสิงคโปร์ ต่างดำเนินนโยบายแทรกแซงการทำงานของกลไกราคาอย่างมาก ความข้อนี้ปรากฏอย่างชัดเจนใน *White and Wade (1985)* และ *Hong and Krause (1981)*

ประการที่สี่ งานวิชาการจำนวนมากมักจะกล่าวสรุปอย่างง่าย ๆ ว่า การเติบโตอย่างรวดเร็วของประเทศแก๊งทั้งสี่เป็นผลจากการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิด (outward orientation) โดยมีได้พิจารณาเท่าที่ควรว่า ในขณะที่ประเทศเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาหลีใต้และไต้หวัน กำลังดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้น ก็ได้ดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบปิด (inward orientation) ด้วยการส่งเสริมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าควบคู่ไปด้วย ประเด็นที่ยังไม่มีการศึกษาอย่างถ่องแท้ ก็คือ การที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะประสบผลสำเร็จในการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้น จำเป็นที่จกต้องดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้ามาก่อนหรือไม่ ศาสตราจารย์เบลา บาลาสซ่า (Bela Balassa) และนักวิชาการในเครือข่ายของธนาคารโลก พยายามชี้ให้เห็นว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิดไม่เพียงแต่จะถือฤกษ์ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาแบบปิดเท่านั้น หากทว่ายังช่วยให้สามารถปรับตัวต่อสภาวะความรู้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าอีกด้วย ความพยายามของศาสตราจารย์บาลาสซ่าในการชี้ประเด็นเหล่านี้

เกินเลยหลักฐานข้อเท็จจริงที่มีอยู่ ทำให้นักเศรษฐศาสตร์อย่างเช่น G.K. Helleiner ถึงกับลงความเห็นว่า ศาสตราจารย์บาลาสซ่าก้าวพ้นไปจากความเป็นนักวิชาการ แต่กลายเป็นศาสตราจารย์เผยแพร่ลัทธิยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิดไปเสียแล้ว ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ในวงวิชาการเศรษฐศาสตร์นั้นสำคัญทางสถิติของสหสัมพันธ์ระหว่างการส่งออกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจยังเป็นเรื่องที่ยังไม่ยุติ ทั้งยังเป็นเรื่องถกเถียงกันได้ว่า การส่งออกเป็นจักรกลของการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้การส่งออกขยายตัว นอกจากนี้ ข้ออ้างที่ว่าประเทศที่เลือกใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิดสามารถปรับตัวแก้ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจอันเกิดจากเหตุภายนอก (external shocks) ได้ดีกว่าประเทศที่ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบปิดนั้น ก็ยังมีข้อกังขาเป็นอันมาก (Taylor, 1988)

การถกเถียงในเรื่องความดีและความเลวของยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิด (outward orientation) เทียบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบปิด (inward orientation) ดูเหมือนจะกลายเป็นสงครามวิทยายุทธระหว่างศาสตราจารย์บาลาสซ่าและธนาคารโลกฝ่ายหนึ่ง กับนักเศรษฐศาสตร์ในสังกัด Institute of Development Studies แห่งมหาวิทยาลัยซัสเซกส์อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายต่างพยายามผลิตงานวิชาการมาหักล้างซึ่งกันและกัน แต่โดยเหตุที่ผู้บริหารธนาคารโลกมีศรัทธาต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิด จึงได้ดำเนินการผลักดันให้ประเทศโลกที่สามดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ด้วยการจัดสรรเงินให้กู้เพื่อปรับโครงสร้างการผลิต (Structural Adjustment Loans = SALs) เพื่อให้ประเทศโลกที่สามเดินตามแนวทางประเทศแก๊งทั้งสี่ โดยมิได้คำนึงว่า ผลเสียอันเกิดจากความหลงผิดในองค์ประกอบ (fallacy of composition) จะมีมากน้อยเพียงใด Broad and Cavanagh (1988) ถึงกับประณามพฤติกรรมของธนาคารโลกในเรื่องนี้ แท้ที่จริงแล้ว ดังที่ Streeten (1982) ชี้ให้เห็น ยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกสามารถก่อให้เกิดผลเสียแก่ระบบเศรษฐกิจได้ไม่แตกต่างไปจากยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า หากมาตรการทางนโยบายที่เลือกใช้ไม่เหมาะสม

การศึกษาคำว่าด้วย NICs ช่วยให้ความกระจ่างว่า NICs ในเอเชียหาได้มีเฉพาะแต่ประเทศแก๊งทั้งสี่เท่านั้น อิสราเอลก็มีฐานะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ด้วย และในหมู่ประเทศในเอเชียด้วยกัน มาเลเซียอยู่ในฐานะใกล้เคียงกับกลุ่ม NICs มากกว่าประเทศอื่นใด โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของไทยโดยถัวเฉลี่ยแล้วยังด้อยกว่ามาเลเซียมากนัก ดังนั้น การประโคมข่าวโดยข้าราชการระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ว่า ไทยกำลังจะเป็น 'เสือที่ห้า' สืบต่อจากเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ จึงเป็นการกล่าวอ้างโดยมิได้ศึกษาข้อเท็จจริง

การเติบโตใหญ่ของประเทศกลุ่ม NICs ก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านฐานะทางเศรษฐกิจในหมู่ประเทศโลกที่สามอย่างมาก จนกระทั่งกลุ่มประเทศโลกที่สามเดิมถูกจำแนกใหม่เป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มโลกที่สาม (ใหม่) ประกอบด้วยกลุ่ม NICs และกลุ่มโลกที่สี่ประกอบด้วยประเทศด้อยพัฒนาที่เหลือ กลุ่มโลกที่สาม (ใหม่) หรือกลุ่ม NICs แม้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจเหนือกว่ากลุ่มโลกที่สี่ แต่ยังมีอาจเทียบเทียมกลุ่มโลกที่หนึ่ง อีกทั้งยังต้องพึ่งพิงกลุ่มโลกที่หนึ่งเป็นตลาดสินค้าออกสำคัญ และพึ่งพิงเทคโนโลยีจากโลกที่หนึ่งด้วย กลุ่ม NICs จึงต้องรักษาสัมพันธภาพอันดีกับโลกที่หนึ่ง ในขณะที่เดียวกัน กลุ่ม NICs ก็มีพฤติกรรมเชิง “อนุจักรวรรดินิยม” (subimperialism) โดยเป็นผู้ขายสินค้าहतอุตสาหกรรมแก่โลกที่สี่แลกเปลี่ยนกับวัตถุดิบจากโลกที่สี่ ในทางการเมืองระหว่างประเทศ กลุ่ม NICs จำต้องเข้าร่วม Group of 77 เพื่อรักษาสัมพันธภาพกับโลกที่สี่ และหวังจะได้ประโยชน์จากการจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (new international economic order) แต่ก็มิได้เป็นผู้นำในการต่อรองผลประโยชน์กับโลกที่หนึ่ง เนื่องจากจำต้องพึ่งพิงโลกที่หนึ่งนั่นเอง ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ทำให้ความหวังที่จะฉีกกำลังของฝ่ายใต้ (South) เพื่อต่อกรกับฝ่ายเหนือ (North) ค่อนข้างรางเลือน ทั้งนี้ไม่เพียงแต่ว่าท่าทีของประเทศฝ่ายใต้ที่มีต่อฝ่ายเหนือมิได้อยู่ในร่องรอยเดียวกันเท่านั้น หากทว่าความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศฝ่ายใต้ด้วยกันเองก็หาได้เป็นความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกันอีกด้วย

หนังสือว่าด้วย NICs รวม 14 เล่มที่นำมาแนะนำท้ายบทความนี้เป็นผลงานของนักวิชาการที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน ผู้อ่านไม่เพียงแต่จะได้รับฟังเศรษฐกิจที่แตกต่างกันเท่านั้น หากยังได้รับรู้โลกทัศน์ที่แตกต่างกันอีกด้วย บทความแนะนำหนังสือแต่ละเล่มจบลงด้วยการนำเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับบทวิจารณ์หนังสืออื่นๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถติดตามอ่านบทวิจารณ์ต่อไป

บรรณานุกรม

- Balassa, Bela, et.al *Development Strategies in Semi-Industrial Economies*. Baltimore, Md. : Johns Hopkins University Press for the World Bank, 1982.
- Bradford, Jr., Colin I . and William H. Branson (eds.), *Trade and Structural Change in Pacific Asia*. Chicago : The University of Chicago Press, 1987.
- Broad, Robin, and John Cavanagh, “No More NICs”, *Foreign Policy*, No. 72 (Fall, 1988), pp. 81-103.
- Carlsson, Jerker, and Timothy M. Shaw (eds.), *New Industrializing Countries and the Political Economy of South-South Relations*. Basingstoke : Macmillan Press. 1988.
- Hong, Wontack, and Lawrence B. Krause (eds.), *Trade and Growth of the Advanced Developing Countries in the Pacific Basin*. Seoul, Korea : Korea Development Institute, 1981.
- O.E.C.D. *The Impact of the Newly Industrializing Countries on Production and Trade in Manufactures*. Paris : OECD, 1979.
- Saunders, Christopher (ed.). *The Political Economy of New and Old Industrial Countries*. London : Butterworth, 1981.
- Streeten, Paul. “A Cool Look at ‘Outward-looking’ Strategies for Development”, *The World Economy*, Vol. 5, No. 2 (September 1982), pp. 159-169.
- Taylor, Lance. “Economic Openness-Problems to the Century’s End”. World Institute for Development Economics Research, Helsinki, Finland (April, 1988).
- Turner, Louis, et. al. *Living With the Newly Industrializing Countries*. London : Royal Institute of International Affairs, Chatham House Paper No. 7, 1980.
- Turner, Louis, and Neil McMullen (eds.), *The Newly Industrializing Countries : Trade and Adjustment*. London : George Allen and Unwin, 1982.
- White, Gordon, and Robert Wade (eds.), *Development States in East Asia*. Brighton : Institute of Development Studies, University of Sussex, 1985.

หนังสือว่าด้วย NICs

Hyper-growth in Asian Economies : A Comparative Study of Hong Kong,

Japan, Korea, Singapore and Taiwan

Edward K.Y. Chen

London : Macmillan, 1979

หนังสือเล่มนี้เดิมเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่เสนอต่อมหาวิทยาลัย อ็อกซ์ฟอร์ด ผู้เขียนนำเสนอบทวิเคราะห์แบบแผน สาเหตุ และผลกระทบของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศต่างๆในเอเชียรวม 5 ประเทศ อันประกอบด้วยญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวันฮ่องกง และสิงคโปร์ ทั้งนี้โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2498-2513 ประเทศทั้งห้านี้มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันสูงยิ่ง และมีลักษณะร่วมบางประการ ดังเช่นการได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน การเป็นสังคมทวิลักษณ์ การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยม และการส่งเสริมการส่งออก เป็นอาทิ ผู้เขียนไม่เพียงแต่เสนอบทวิเคราะห์ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิต และการจ้างงานเท่านั้น หากยังวิเคราะห์ผลกระทบของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีต่อการออมและการกระจายรายได้อีกด้วย ทั้งนี้โดยทดสอบข้อสมมติบางประการ ผู้เขียนพบว่า การที่ประเทศเหล่านี้สามารถเจริญเติบโตในอัตราสูงได้นั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยการผลิตอย่างพอเพียง การออมภายในประเทศจักต้องมีมากพอที่จะสนองตอบความต้องการในการลงทุน ยิ่งประเทศที่มีข้อจำกัดในการแสวงหาเงินตราต่างประเทศ ก็ยิ่งจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการส่งเสริมการส่งออกมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

Living With the Newly Industrializing Countries

Louis Turner, Colin I. Bradford, Lawrence G. Franko,

Neil McMullen, and Stephen Woolcock

London : Royal Institute of International Affairs.

Chatham House Paper No. 7, 1980. 53 pages.

งานวิจัยเรื่องนี้ของ Chatham House แห่งสหราชอาณาจักรนับเป็นงานวิชาการเกี่ยวกับกลุ่มประเทศ NICs เรื่องแรกๆ เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการเติบโตของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่โดยเทียบเคียงกับญี่ปุ่น โดยที่ประเทศกลุ่มนี้ประกอบด้วยเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮ่องกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย อินเดีย ปากีสถาน อิหร่าน อิสราเอล มอลดีวา อาร์เจนตินา บราซิล และเม็กซิโก การนิยามกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่เช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์

ได้มาก หนังสือเล่มนี้ยังได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มประเทศมหาอำนาจกับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ผู้เขียนเชื่อว่า การรวมตัวของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่จะช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองกับประเทศมหาอำนาจได้ และทำให้ประสิทธิผลของนโยบายการกีดกันการค้าของประเทศมหาอำนาจลดหย่อนลง ในอีกด้านหนึ่ง ประเทศมหาอำนาจก็ต้องเรียนรู้ที่จะต้องปรับตัวเพื่อเผชิญกับการแข่งขันจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ด้วย

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Wilson, Dick. *The World Economy*, Vol. 4, No. 2 (June 1981), pp. 213-218.

Trade and Growth of the Advanced Developing Countries in the Pacific Basin

Wontack Hong and Lawrence B. Krause (eds.)

Seoul, Korea : Korea Development Institute, 1981 620 pages

บทความรวม 15 เรื่อง ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ เดิมนำเสนอต่อที่ประชุมการสัมมนาทางวิชาการ Pacific Trade and Development Conference ครั้งที่ 11 ซึ่งจัดโดย Korea Development Institute ณ นครเซอูล ประเทศเกาหลีใต้ในเดือนกันยายน 2523

ชื่อหนังสือบ่งบอกว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ ‘กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่รุดหน้าแล้ว’ (Advanced Developing Countries = ADCs) แต่ไม่มีบทความเรื่องใดเลยที่กล่าวถึงคำนิยามและบทบาทของกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ในระบบทุนนิยมโลก อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันว่า ‘กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่รุดหน้าแล้ว’ มีความหมายเดียวกับ ‘กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่’ (Newly Industrializing Countries = NICs) การหลีกเลี่ยงการใช้ชื่อกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ย่อมมีนัยสำคัญทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจทวีการกีดกันทางการค้า

เนื้อหาของหนังสือกล่าวถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ ‘แก๊งสี่’ (Gang of Four) อันประกอบด้วยเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ประเด็นที่กล่าวถึงได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม นโยบายการค้าระหว่างประเทศ การปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ และปัญหาการค้ากับประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ บทนำของหนังสือนี้ ซึ่งเขียนโดย Anne Krueger กล่าวเชิดชูยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export-Oriented Industrialisation) แต่ทั้งคำถามที่ไม่มีคำตอบว่า หากยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นยุทธศาสตร์อันเยี่ยมยุทธ์เช่นนี้ เหตุใดจึงมีประเทศด้อยพัฒนาเพียงไม่กี่ประเทศที่ยอมรับยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ประเทศโลกที่สามจะดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการ

ส่งออกตามอย่างประเทศแก๊งทั้งสี่ได้หรือไม่ และหากประเทศด้อยพัฒนาทุกประเทศเลือกใช้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ อะไรจะเกิดขึ้น

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Berry, Roger. *Economic Journal*, Vol. 93, No. 369 (March 1983), pp. 242-244.

The Political Economy of New and Old Industrial Countries

Christopher Saunders (ed.)

London : Butterworth, 1981

ix + 325 pages.

บทความ 13 เรื่อง ซึ่งรวมพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ เดิมเป็นบทความที่นำเสนอต่อที่ประชุมทางวิชาการ ซึ่งจัดโดย Sussex European Research ณ มหาวิทยาลัยซัสเซกซ์ ประเทศอังกฤษ ในเดือนมกราคม 2523 หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการเติบโตของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งประกอบด้วยเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง อินเดีย และบราซิล โดยมีบทความที่กล่าวถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ อินเดีย และบราซิล โดยเฉพาะ

งานวิชาการก่อนหน้านี้นี้จำนวนมากชี้ให้เห็นว่า การเติบโตของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่มิได้เป็นภัยคุกคามต่อเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจหรือกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมเก่า (Old Industrial Countries = OICs) มากนัก แต่ประชาชนและรัฐบาลประเทศเหล่านี้กลับแสดงความหวาดผวาท่อพัฒนาภาพทางเศรษฐกิจของประเทศกลุ่ม NICs จนเกินเหตุ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น บทความหลายเรื่องในหนังสือเล่มนี้พยายามตอบคำถามนี้

ประการแรก หากแม้ว่าประเทศอุตสาหกรรมเก่าจะไม่กีดกันสินค้าเข้าจาก NICs ประโยชน์ที่ได้จากการค้าเสรีก็มีไม่มากนัก เมื่อเทียบกับต้นทุนของสังคมที่จะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการรณรงค์ของกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจภายในประเทศต่อต้านการนำสินค้าเข้าจาก NICs Robert Baldwin และ Malcolm Bale ชี้ให้เห็นว่า การว่างงานในประเทศจะมีมากขึ้น อันเนื่องมาจากการล่มสลายของอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ ประโยชน์ของสังคมที่ได้จากการค้าเสรีต้องชั่งน้ำหนักกับต้นทุนของสังคม อันเกิดจากการว่างงานที่มีมากขึ้น ประชาชนภายในประเทศอาจมีความรู้สึกเห็นใจเพื่อนร่วมชาติที่ต้องว่างงาน อันเป็นพลังผลักดันให้นโยบายการกีดกันการค้ามีต่อไป

ประการที่สอง ข้อสรุปจากงานวิจัยที่ว่า สินค้าเข้าจาก NICs ไม่มีความสำคัญในโครงสร้างการนำเข้าของ OICs มักจะเกิดจากการจัดกลุ่มสินค้ากลุ่มใหญ่ๆ อย่างดีที่สุดก็เป็นเพียง

การศึกษาหมวดสินค้าระดับเลขสองหลัก ซึ่งละเอียดไม่พอ Wolfgang Hager กล่าวว่า หากมีศึกษาในระดับที่ละเอียดมากกว่านี้อาจพบว่า NICs ครอบงำการนำเข้าสินค้าบางรายการของ OICs

นอกเหนือจากประเด็นดังกล่าวนี้ มีบทความ 3 เรื่องที่กล่าวถึงการปรับตัวของ OICs ที่มีต่อการเติบโตของ NICs นอกจากนี้ ยังมีบทความที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า และอุตสาหกรรมรถยนต์อีกด้วย

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Lal, Deepak. *Third World Quarterly*, Vol. 5, No. 4 (October 1982), pp. 786-787.

MacBean, Alasdair I. *The Journal of Development Studies*, Vol. 19, No. 4 (July 1983), pp. 545-547.

The Newly Industrializing Countries in the World Economy

Bela Balassa

New York : Pergamon Press, 1981

xxii + 461 pages.

ชื่อหนังสืออาจทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ทั้งหมด แท้ที่จริงแล้ว หนังสือเล่มนี้เป็นเพียงหนังสือรวมบทความที่เขียนขึ้นต่างกรรมต่างวาระเพื่อชี้ให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Outward-Oriented Industrial Development Strategy) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอันดีเลิศสำหรับประเทศด้อยพัฒนา ในจำนวนบทความ 18 เรื่องที่ตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้เป็นบทความที่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในรูปแบบอื่นมาแล้ว 13 เรื่อง และมีเพียง 11 เรื่องที่เป็นเรื่องของ NICs โดยตรง

เนื้อหาของหนังสือจำแนกออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบทุนนิยมโลก การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของการค้าระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าหัตถอุตสาหกรรม) พัฒนาการของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (comparative advantage) ตามลำดับขั้น และประเมินการปรับตัวของประเทศกลุ่ม NICs ที่มีต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจ ภาคที่สองกล่าวถึงการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในประเทศกลุ่ม NICs อันประกอบด้วยเกาหลีใต้ ไต้หวัน บราซิล โปรตุเกส กรีซ เติร์กี และฮังการี บทความในภาคนี้ให้ข้อมูลและรายละเอียดที่น่าสนใจเป็นอันมาก

ประเด็นที่ศาสตราจารย์เบลา บาลาสซา พยายามตอบย้ำก็คือ ความล้มเหลวของยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (import substitution strategy) อันเป็นยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนโดยราอูล 프리บิช (Raul Prebisch) และกุนนาร์ เมอร์ดัล (Gunnar Myrdal) ใน

ทศวรรษ 2490 ขณะเดียวกันก็เชิดชูยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นว่า ประเทศที่ใช้ outward-oriented strategy สามารถปรับตัวแก้ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอันเกิดจากเหตุภายนอก (external shocks) ได้ดีกว่าประเทศที่ใช้ inward-oriented strategy แต่บทพิสูจน์ในเรื่องนี้ยังไม่สามารถชักนำให้เชื่อโดยปราศจากข้อกังขาได้

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Minford, Patrick. *Journal of Development Studies*, Vol. 19, No. 2 (January 1983), pp. 253-254.

The Newly Industrializing Countries : Trade and Adjustment

Louis Turner and Neil McMullen (eds.)

London : George Allen and Unwin, 1982

xi + 290 pages.

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทความ 16 เรื่อง โดยมีผู้เขียน 7 คน ข้อมูลสถิติที่ใช้สิ้นสุดเพียงปี 2522 ข้อสรุปหลักที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ก็คือ การเติบโตของประเทศกลุ่ม NICs มิใช่ปัญหาวินาศสำหรับกลุ่มประเทศมหาอำนาจมากนัก ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ประเทศกลุ่ม NICs ส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดดุลการค้ากับกลุ่มประเทศ OECD การเติบโตของประเทศกลุ่ม NICs จึงมีส่วนช่วยกระตุ้นการเติบโตของประเทศมหาอำนาจด้วย ทั้งนี้โดยผ่านกลไกทางการค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศมหาอำนาจจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการผลิต โดยรัฐบาลต้องเข้าไปมีบทบาท แต่เนื้อหาของหนังสือมิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม บทความหลายเรื่องในหนังสือนำเสนอกรณีศึกษาว่าด้วยอุตสาหกรรมต่างๆ ดังเช่น สิ่งทอและเสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ และปิโตรเคมี

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Holmes, Peter. *Economic Journal*, Vol. 93, No. 370 (June 1983), pp. 437-439.

Plessz, Nicolas. *Weltwirtschaftliches Archiv*, Band 190 Heft 4 (1983), pp. 797-798

Development Strategies in Semi-Industrial Economies

Bela Balassa with Julio Berlinski and Others

Baltimore, Md. : Johns Hopkins University Press for the World Bank, 1982

xiii + 394 pages. \$ 32.50

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานของศาสตราจารย์บาลาสซ่าในขณะที่ทำงานอยู่ในธนาคารโลก ชื่อหนังสืออาจทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาโดยทั่วไป เพราะ

แต่ที่จริงแล้วเป็นเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศที่ศาสตราจารย์ บาลาสซาเรียกว่า “*ประเทศกึ่งอุตสาหกรรม*” (semi-industrial economies) โดยที่มีได้ให้คำนิยามที่ชัดเจน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชีย 3 ประเทศ (ได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสิงคโปร์) ละตินอเมริกา 5 ประเทศ (ได้แก่ อาร์เจนตินา โคลัมเบีย บราซิล ชิลี และเม็กซิโก) และประเทศอื่นๆ อีก 3 ประเทศ (ได้แก่ อินเดีย อิสราเอล และยูโกสลาเวีย) Helleiner (1985) ให้ข้อสังเกตว่า โครงสร้างการผลิตของประเทศเหล่านี้แตกต่างกันอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า ในปี 2503 ภาคการเกษตรในสิงคโปร์ให้ผลผลิตเพียง 4% ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) ในขณะที่ตัวเลขนี้ของอินเดียสูงถึง 50% นอกจากนี้ ข้อมูลสถิติที่ใช้ศึกษาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลก่อนที่จะเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรกในปี 2516 ด้วยเหตุนี้เอง Hirsch (1983) จึงเห็นว่า ข้อสรุปของหนังสือเล่มนี้ล้ำสมัยไปเสียแล้ว Helleiner (1985) มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ในฐานะที่เป็นหนังสือประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมากกว่าที่จะให้ประโยชน์ในด้านนโยบาย เพราะนโยบายที่ได้จากการศึกษาในช่วงทศวรรษ 2500 ซึ่งเศรษฐกิจรุ่งเรือง มีอาจนำมาใช้ในทศวรรษ 2520 ซึ่งระบบทุนนิยมโลกเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยได้

หนังสือเล่มนี้จำแนกออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกเป็นบทสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของกลุ่มประเทศกึ่งอุตสาหกรรม ซึ่งเขียนโดยศาสตราจารย์บาลาสซา ผู้เขียนวิเคราะห์โครงสร้างการให้สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้ ด้วยการคำนวณดัชนี effective protection และ effective subsidy ส่วนภาคที่สองเป็นกรณีศึกษาประเทศกึ่งอุตสาหกรรม รวม 6 ประเทศ ได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน สิงคโปร์ อิสราเอล อาร์เจนตินา และโคลัมเบีย

ข้อสรุปของหนังสือเล่มนี้มีอยู่ 3 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก โครงสร้างของสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ (structure of incentives) มีผลอย่างสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการส่งออก (export performance)

ประการที่สอง การขยายตัวทางด้านการส่งออกมีผลอย่างสำคัญต่อการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และอาจจะช่วยให้การกระจายรายได้ดีขึ้น

ประการที่สาม ประโยชน์อันเกิดจากยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นผลจากการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การขยายการผลิตจนสามารถใช้กำลังการผลิตอย่างเต็มที่ (capacity utilization) และได้ประโยชน์จากการประหยัดอันเกิดจากการขยายขนาดของการประกอบการ (scale economies) และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ข้อเสนอแนะทางนโยบายเกี่ยวกับการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยม เพื่อให้มีการผลิตตามความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (comparative advantage) มีพื้นฐานมาจากผลการศึกษาข้างต้นนี้ ศาสตราจารย์

บาลาสซ่าได้แสดงให้เห็นในงานวิจัยหลายต่อหลายเรื่องว่า การส่งออกเป็นจักรกลสำคัญของการ จำริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และดูเหมือนว่า ศาสตราจารย์บาลาสซ่าจะกลายเป็นศาสตราจารย์เผยแพร่ ลัทธิการส่งออกไปเสียแล้ว Helleiner (1985) ตั้งคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า เหตุใดจึง พิจารณาแต่เพียงว่า การส่งออกส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยไม่พิจารณาลำดับแห่งเหตุผล ว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจก็มีผลชักนำให้มีการส่งออกเพิ่มขึ้นด้วย เหตุใดงานวิจัยเชิงประจักษ์จึง ไม่พบสหสัมพันธ์ระหว่างการส่งออกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศยากจนมากๆ แม้ ในกลุ่มประเทศกึ่งอุตสาหกรรมเอง เหตุใดสหสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จึงมิได้มีนัยสำคัญทางสถิติมากนัก ระหว่างปี 2503-2509 สหสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ก็ยังปรากฏต่อมาหลังวิกฤตการณ์น้ำมันปี 2516 หรือ ไม่ และท้ายที่สุด หากกลุ่มประเทศกึ่งอุตสาหกรรมก้าวเข้าสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมในขั้นตอนที่ ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สหสัมพันธ์ระหว่างการส่งออกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจจะยังคงมีนัยสำคัญ ทางสถิติต่อไปอีกหรือไม่

นอกเหนือจากข้อวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวข้างต้นนี้ ยังมีประเด็นที่พึงพิจารณาอีก อย่างน้อย 5 ประเด็น

ประการแรก ทั่วๆ ที่ศาสตราจารย์บาลาสซ่าและคณะได้เทศนามาเป็นเวลาช้านาน ว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นยุทธศาสตร์อันดีเลิศ และแบบจำลอง อาเซียนตะวันออกไกลเป็นแบบจำลองที่ประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายพึงเอาอย่าง แต่ศาสตราจารย์ บาลาสซ่าก็ได้อธิบายว่า เหตุใดจึงยังมีประเทศด้อยพัฒนาจำนวนมากที่ดำเนินยุทธศาสตร์การ พัฒนาแบบปิด (inward orientation)

ประการที่สอง หนังสือเล่มนี้มิได้ให้ความสำคัญแก่ตัวแปรทางด้านสถาบันในการ วิเคราะห์ ศาสตราจารย์บาลาสซ่านำเสนอข้อเสนอแนะทางนโยบายเกี่ยวกับการใช้ยุทธศาสตร์ การพัฒนาแบบเปิด (outward orientation) ในท่วงทำนองเสมือนหนึ่งว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ใช้ได้ ผลดีในทุกระบบเศรษฐกิจและทุกสถานการณ์ ในประเด็นดังกล่าวนี้ Kuran (1983) มีความเห็นว่า โครงสร้างสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจแต่ละลักษณะจะให้ประสิทธิผลแตกต่างกันไปตามความแตกต่าง ทางด้านสถาบันและปัจจัยอื่นๆ Lall (1983) มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า การกำหนด โครงสร้างสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจเพียงประการเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้ยุทธศาสตร์การพัฒนา อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าอกรายการสำคัญของประเทศ กึ่งอุตสาหกรรมมีลักษณะแตกต่างกัน ไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ความเข้มข้นในการใช้เครื่องจักร (capital intensivity) หรือลำดับขั้นของเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต การส่งเสริมการผลิตเพื่อการ ส่งออกย่อมต้องอาศัยมาตรการและการแทรกแซงของรัฐบาลแตกต่างกันไปตามประเภทและ ลักษณะของสินค้า

ประการที่สาม หนังสือเล่มนี้ละเอียดข้อพิจารณาเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมเศรษฐกิจถึงอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิได้พิจารณาถึงสภาวะการณืแรกเริ่ม (initial conditions) ก่อนที่จะเริ่มต้นการพัฒนาอุตสาหกรรม (ทั้งนี้ยกเว้นบทวิเคราะห์เกี่ยวกับเกาหลีใต้ โดย Larry E. Westphal) การละเอียดการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ทำให้ข้อเสนอแนะทางนโยบายของหนังสือเล่มนี้ขาดมิติทางประวัติศาสตร์ และทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกสามารถใช้ได้ดีในทุกๆ สถานการณ์

ประการที่สี่ หนังสือเล่มนี้ละเอียดข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทของบรรษัทระหว่างประเทศในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้ปรากฏว่า การพึ่งพิงการลงทุนจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศถึงอุตสาหกรรมนั้นแตกต่างกันอย่างมาก โดยทั่วไปแล้ว กลุ่มประเทศถึงอุตสาหกรรมในละตินอเมริกาพึ่งพิงการลงทุนจากต่างประเทศมากกว่ากลุ่มประเทศถึงอุตสาหกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกลุ่มประเทศอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้วัยกันเอง สิงคโปร์พึ่งพิงการลงทุนจากต่างประเทศมากกว่าฮ่องกงและเกาหลีใต้อย่างมาก

ประการที่ห้า หนังสือเล่มนี้ละเอียดข้อพิจารณาเกี่ยวกับารพัฒนาเทคโนโลยีและการดูดซับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (technological absorption) ทั้งๆที่การพัฒนาและการดูดซับเทคโนโลยีจากต่างประเทศมีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว Lall (1983) เห็นว่า การละเอียดข้อพิจารณาดังกล่าวนี้ ทำให้หนังสือเล่มนี้มีได้แสวงหาคำตอบคำถามสำคัญหลายคำถาม อาทิเช่น อะไรคือความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (comparative advantage) ของกลุ่มประเทศถึงอุตสาหกรรมในเรื่องเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศแตกต่างจากยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าหรือไม่อย่างไร และท้ายที่สุด การเติบโตในอัตราสูงของกลุ่มประเทศถึงอุตสาหกรรมเป็นผลจากการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศหรือเป็นผลจากการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกก่อให้เกิดการพึ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นหรือไม่

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Helleiner, G.K. *Economic Development and Cultural Change*, Vol. 33, No. 3 (April 1985), pp. 651-654.

Hirsch, Seev. *The World Economy*, Vol. 6, No. 2 (June 1983), pp. 221-222.

Lall Sanjaya. *Journal of Development Economics*, Vol. 13, No. 3 (December 1983) pp. 398-397.

Kuran, Timur. *Journal of Economic Literature*, Vol. 21, No. 4 (December 1983), pp. 1515-1517.

Developmental States in East Asia

Gordon White and Robert Wade (eds.)

Brighton : Institute of Development Studies, University of Sussex, 1985. 330 pages

หนังสือเล่มนี้เป็นรายงานการวิจัย ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจาก Gatsby Charitable Foundation ประกอบด้วยบทความ 6 เรื่อง นอกเหนือจากบทนำซึ่งเขียนโดยบรรณาธิการทั้งสองแล้ว มีบทความเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีน 2 เรื่อง ใต้หวัน 1 เรื่อง เกาหลีใต้ 1 เรื่อง และบทวิเคราะห์เปรียบเทียบเกาหลีใต้กับใต้หวัน 1 เรื่อง บทความทั้งหมดมุ่งศึกษาบทบาทของรัฐในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศเหล่านี้ ประเด็นหลักที่งานวิจัยนี้พยายามชี้ให้เห็นก็คือ ความเชื่อที่ว่า เกาหลีใต้และใต้หวันดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมนั้นเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง แต่ที่จริงแล้วรัฐบาลประเทศทั้งสองได้แทรกแซงการทำงานของกลไกราคาในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ด้วยมาตรการและวิธีการต่างๆอย่างแยบยล นอกจากนี้ ข้อกล่าวอ้างที่ว่า เกาหลีใต้และใต้หวันเลือกใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบพึ่งพิงภายนอก (Outward-looking Strategy) นั้นมิใช่ข้อกล่าวอ้างที่ถูกต้องครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลประเทศทั้งสองได้เลือกใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบพึ่งพิงภายใน (Inward-looking Strategy) ผสมผสานกับยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบพึ่งพิงภายนอก

Asia's 'Miracle' Economies : Korea, Japan, Taiwan, Singapore, and Hong Kong

Jon Woronoff

Armonk, N.Y. : M.E. Sharpe, 1986. 404 pages

หนังสือเล่มนี้จำแนกออกเป็น 3 ภาค ภาคแรกนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆใน 'เอเชียตะวันออกไกล' เป็นรายประเทศ อันประกอบด้วยญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ใต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ภาคที่สองเป็นการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ และภาคที่สามกล่าวถึงอนาคตและบทบาทของประเทศเหล่านี้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล

Jon Woronoff ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้เคยมีผลงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจญี่ปุ่นหลายเล่ม และมีงานเขียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจเกาหลีใต้และฮองกงประเทศละ 1 เล่ม ดังนั้น ผู้เขียนจึงอยู่ในฐานะที่จะนำเสนอบทวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจเปรียบเทียบได้ดี จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่ความพยายามที่จะนำเสนอบทวิเคราะห์ในเชิงสหวิทยาการ (multi-disciplinary analysis) และหลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ อันทำให้หนังสือเล่มนี้ชวนอ่านสำหรับบุคคลทั่วไปนอกสาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์ กระนั้นก็ตามบรรณานุกรมและเชิงอรรถในหนังสือเล่มนี้บ่งบอกอย่างชัดเจนว่า ผู้เขียนได้ติดตามข้อถกเถียงเชิงวิชาการในประเด็นต่างๆ อย่างใกล้ชิด

ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการนำแบบจำลอง ‘เอเชียตะวันออกไกล’ (East Asia Model) ไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ที่การนำนโยบายเศรษฐกิจที่เหมาะสมไปดำเนินการ แต่คำถามพื้นฐานมีอยู่ว่า เหตุใดประเทศในเอเชียตะวันออกไกลจึงสามารถเลือกใช้นโยบายที่เหมาะสมได้ ในขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาอื่นๆ ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องนี้ ผู้เขียนพยายามอธิบายประเด็นดังกล่าวนี้ด้วยการพิจารณาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยทางวัฒนธรรม คำตอบส่วนหนึ่งของผู้เขียนก็คือ วัฒนธรรมและประเพณีบางประการที่สืบทอดมาจากลัทธิขงจื้อ ซึ่งมีอยู่ร่วมกันในประเทศเหล่านี้ กระนั้นก็ตาม ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า มีความแตกต่างในด้านพฤติกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ฝ่ายหนึ่ง กับประเทศของชาวจีนอีก 3 ประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง (อันประกอบด้วยไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์) ในขณะที่ชาวจีนยึดถือเป้าหมายการแสวงหากำไรสูงสุด ชาวญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เน้นเป้าหมายยึดครองตลาด (market share) โดยขยายการขายให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ผู้เขียนมีความเห็นเหมือนกับนักเศรษฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยในข้อที่ว่า *แบบจำลองเอเชียตะวันออกไกล* เป็นแบบจำลองที่ใช้ได้ดีในประเทศด้อยพัฒนาทุกประเทศ และประเทศด้อยพัฒนาควรจะเรียนรู้ประสบการณ์ของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกไกล แต่บทวิเคราะห์ของผู้เขียนกลับชวนให้เข้าใจว่า *แบบจำลองเอเชียตะวันออกไกล* เป็นแบบจำลองเฉพาะ หากใช้แบบจำลองที่จะเลียนแบบได้โดยทั่วไปไม่ เพราะความสำเร็จของประเทศในเอเชียตะวันออกไกลเหล่านี้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ

บทวิเคราะห์หนังสือเล่มนี้ ดู

Hicks, George L. *Asian-Pacific Economic Literature*, Vol. 1, No. 1 (May 1987), pp. 126-128.

Models of Development : A Comparative Study of Economic Growth in South Korea and Taiwan

Lawrence J. Lau (ed.)

San Francisco : Institute for Contemporary Studies Press, 1986.

xxv + 217 pages. \$ 29.95

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทความหลักเพียง 3 เรื่อง Sung Yeung Kwack กล่าวถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ระหว่างปี 2508-2524 Raymon Myers กล่าวถึงพัฒนาการ

ทางเศรษฐกิจของไต้หวันในช่วงเวลาเดียวกัน และ Tibor Scitovsky เปรียบเทียบพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งสอง นอกจากนี้ยังมีบทนำที่เขียนโดยบรรณาธิการอีกด้วย

เกาหลีใต้และไต้หวันมีลักษณะและประสบการณ์สำคัญร่วมกันหลายประการ ทั้งสองต่างเป็นประเทศที่มีปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติเหมือนกัน ประเทศทั้งสองได้รับอิทธิพลในด้านวัฒนธรรมการทำงาน (work ethics) จากลัทธิขงจื้อ และต่างก็เคยตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นมาก่อน นอกจากนี้ ประเทศทั้งสองยังได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินก่อนที่จะหันมาพัฒนาอุตสาหกรรมในยุคปัจจุบัน และได้รับประโยชน์อย่างมหาศาลจากนโยบายการปิดล้อมสาธารณรัฐประชาชนจีน (containment policy) ของสหรัฐอเมริกา แต่หาได้มีบทความเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวนี้ (*Yuan-li Wu, 1987*)

แม้ว่าเกาหลีใต้และไต้หวันต่างก็ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจในแง่ที่อัตราการจำเรียดเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงและสามารถชำระอัตราดังกล่าวนี้ได้ยาวนานนับทศวรรษ และแม้ว่าประเทศทั้งสองต่างก็เลือกใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว จะพบว่า เส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งสองแตกต่างกันอย่างมาก เกาหลีใต้ให้ความสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรเข้มข้น (capital-intensive industries) โดยทั่วไป การปรับความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนในตอนต้นทศวรรษ 2510 (สมัยประธานาธิบดีนิกสัน) และการถอนทหารอเมริกันออกจากเกาหลีใต้ต้นทศวรรษ 2520 (สมัยประธานาธิบดีคาร์เตอร์) ทำให้เกาหลีใต้หันมาส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักเพื่อผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์มากขึ้น การใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมหนักทำให้เกาหลีใต้หันมาส่งเสริมการประกอบการขนาดใหญ่โดยละเลยธุรกิจขนาดเล็ก ในขณะที่ไต้หวันเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเบาและ Knowledge-intensive industries โดยให้ความสำคัญแก่ธุรกิจขนาดเล็ก บทความของ Scitovsky แสดงความชื่นชมในพลังการแข่งขันของธุรกิจขนาดเล็กในไต้หวัน และพรรณนาถึงข้อเสียของธุรกิจขนาดใหญ่ในเกาหลีใต้ แต่ดังที่ *Wade (1988)* ชี้ให้เห็น ธุรกิจขนาดเล็กก็มีข้อเสียเปรียบในการแสวงหาประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

หนังสือเล่มนี้มีได้มีผลการศึกษาใหม่ๆ เพิ่มเติมข้อความรู้ที่มีอยู่เดิม ดังที่ *Riedel (1987)* ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญ 2 ประเด็นที่หนังสือเล่มนี้มีได้ให้คำตอบก็คือ

- (1) ประเทศที่เลือกใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจำเป็นต้องดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้ามาก่อนหรือไม่
- (2) การที่การรวมภายในประเทศทั้งสองเพิ่มขึ้นเป็นผลจากการจำเรียดเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือเป็นผลจากนโยบายการปล่อยให้อัตราดอกเบี้ยลอยตัว (financial liberalization)

นอกจากนี้ หนังสือเล่มนี้ยังกล่าวถึงการใช้นโยบายการค้าเสรี (trade liberalization) ในเกาหลีใต้และไต้หวันอย่างเกินเลยความเป็นจริง เพราะข้อเท็จจริงปรากฏว่า รัฐบาลประเทศทั้งสองได้ปกป้องคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศด้วยการตั้งกำแพงภาษีด้วย

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Riede, James. *Asian-Pacific Economic Literature*, Vol. 1, No. 1 (May 1987), pp. 105-107.

Wade, Robert. *Finance and Development*, Vol. 25, No. 1 (March 1988), p. 52.

Yuan-li Wu, "Models of Development : A Comparative Study of Economic Growth in South

Korea and Taiwan : A Review", *Weltwirtschaftliches Archiv*, Band 123, Heft 2

(1987), pp. 377-380.

Trade and Structural Change in Pacific Asia

Colin I. Bradford, Jr. and William H. Branson (eds.)

The University of Chicago Press, 1987

xix + 558 pages. \$ 58.00

บทความจำนวน 16 เรื่อง ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ เดิมเป็นบทความที่นำเสนอต่อการประชุมทางวิชาการเรื่อง Global Implications of the Trade Patterns of East and Southeast Asia ซึ่งจัดโดย National Bureau of Economic Research แห่งสหรัฐอเมริกา ร่วมกับ Malaysian Economic Association ในเดือนมกราคม 2527

เนื้อหาของหนังสืออาจจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งว่าด้วยบทบาทของกลุ่มประเทศขอบสมุทรแปซิฟิกในเอเชีย (Pacific Asia) ในแบบแผนการค้าระหว่างประเทศของโลก ทั้งนี้กลุ่มประเทศขอบสมุทรแปซิฟิกในเอเชียหมายถึงประเทศต่างๆในเอเชียที่อยู่ชายขอบมหาสมุทรแปซิฟิก โดยมีอาณาบริเวณตั้งแต่เกาหลีใต้จนจรดอินโดนีเซีย ซึ่งก็คือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอง เนื้อหาในส่วนนี้ประกอบด้วยบทความ 5 เรื่อง ผลการศึกษาให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่า กลุ่มประเทศมหาอำนาจมีเขตอิทธิพลทางการค้าที่ค่อนข้างชัดเจน โดยที่ญี่ปุ่นครอบงำตลาดการค้าระหว่างประเทศในเอเชีย ประชาคมยุโรปครอบงำตลาดการค้าระหว่างประเทศในแอฟริกา ส่วนสหรัฐอเมริกาอาศัยละตินอเมริกาเป็นตลาดสินค้าออก และฟิ่งฟิงสินค้าอุปโภคบริโภคจากเอเชีย ในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน อันประกอบด้วยญี่ปุ่น อาเซียน และ NICs ญี่ปุ่นขายสินค้าประเภททุนให้แก่อาเซียนและ NICs ขณะเดียวกันก็ซื้อวัตถุดิบจากอาเซียน และซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจาก NICs ทั้งนี้ปรากฏว่า สินค้าอุตสาหกรรมมีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับในโครงสร้างการส่งออกของกลุ่มประเทศเอเชีย

แปซิฟิก บทความของ William H. Branson, Jean L. Welbroeck และ Ipei Yamazawa ในหนังสือเล่มนี้ช่วยให้เห็นภาพเหล่านี้ได้ดี

เนื้อหาส่วนที่สองของหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการเติบโตของกลุ่มประเทศอาเซียนแปซิฟิก ประกอบด้วยบทความ 3 เรื่อง บทความของ Colin I. Bradford, Jr เสนอบทวิเคราะห์เรื่องนี้ไว้ดียิ่ง ในขณะที่บทความของ Lawrence B. Krause เสนอบทวิเคราะห์โครงสร้างการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมจำแนกประเภทตาม SITC และพบว่า ประเทศต่างๆในอาเซียนแปซิฟิกได้ใช้ความชำนาญพิเศษและความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก ทั้งนี้ปรากฏว่า revealed factor proportions ของสินค้าออกจากประเทศเหล่านี้ค่อนข้างจะสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ (relative resource endowments)

เนื้อหาส่วนที่สามกล่าวถึงแบบแผนการค้าระหว่างประเทศของประเทศต่างๆในอาเซียนแปซิฟิกเป็นรายประเทศ โดยเน้นเรื่องราวของกลุ่ม NICs 4 บทความ และกลุ่มอาเซียน 4 บทความ แต่ละบทความเขียนโดยนักเศรษฐศาสตร์ชาตินั้นๆ ยกเว้นบทความว่าด้วยอินโดนีเซีย ซึ่งเขียนโดยฝรั่ง กรณีศึกษาทั้ง 8 ประเทศนี้ให้ข้อมูลและรายละเอียดอันน่าสนใจอย่างมาก

กล่าวโดยสรุปแล้ว หนังสือเล่มนี้พยายามนำเสนออธิบายว่า ประเทศกลุ่ม NICs เติบโตขึ้นมาเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าหัตถอุตสาหกรรมในระบบทุนนิยมโลกได้อย่างไร และกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งตามคิดมาเป็น NICs รุ่นที่สองนั้นมีเส้นทางการพัฒนาอย่างไร และท้ายที่สุด การเติบโตใหญ่ของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่เหล่านี้มีนัยสำคัญอย่างไรต่อประเทศมหาอำนาจเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป และญี่ปุ่น

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Campbell, Burnham O. "The Little Dragons Have Different Tales", *The World Economy*,

Vol. 11, No. 2 (June 1988), pp. 305-310.

Hill, Hal. *ASEAN Economic Bulletin*, Vol. 5, No. 1 (July 1988), pp. 101-102.

Nishimizu, Mieko. *Finance and Development*, Vol. 25, No. 4 (December 1988), pp. 57-58.

Sinha, Radha. *Economic Journal*, Vol. 98 (September, 1988), p. 928.

In Search of an East Asian Development Model

Peter L. Berger and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.)

New Brunswick, N.J. : Transaction Books, 1988

xi + 243 pp. \$ 29.95 (cloth), \$ 16.95 (paper)

หนังสือรวมบทความเกี่ยวกับความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนตะวันออกไกล อันประกอบด้วยญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮองกง และสิงคโปร์ แม้หนังสือเล่มนี้จะมีเนื้อหาเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิด (Outward-oriented development strategies) แต่ก็แตกต่างจากหนังสือส่วนใหญ่ที่เขียนถึงกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอาเซียนในข้อที่เน้นถึงความสำคัญของปัจจัยทางสถาบัน ปัจจัยทางวัฒนธรรม และปัจจัยทางสังคมวิทยา

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Yung Whee Rhee, *Finance and Development*, Vol. 25, No. 4 (December 1988), p. 58.

The Political Economy of the New Asian Industrialism

Frederic C. Deyo (ed.)

Ithaca, N.Y. : Cornell University Press, 1987. 252 pages

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทความ 8 เรื่อง และบทนำซึ่งเขียนโดยบรรณาธิการอีก 1 เรื่อง สารสำคัญของหนังสือมุ่งประเมินว่า ทฤษฎีการพึ่งพิง (Dependency Theory) สามารถใช้อธิบายพัฒนาการทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอาเซียนตะวันออกไกลได้ดีเพียงใด

อรรถาธิบายแนวหนึ่งของทฤษฎีการพึ่งพิงก็คือ การแทรกตัวของประเทศด้อยพัฒนาเข้าสู่ระบบทุนนิยมโลกชักนำให้ประเทศด้อยพัฒนานั้นๆต้องใช้เวลาอันพิเศษในการผลิตสินค้าการเกษตรและการเหมืองแร่ โดยที่ภาคการส่งออกเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทุนต่างประเทศ การเข้าร่วมในชุมชนทุนนิยมโลกผลักดันให้เกิดการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้น แต่การพึ่งพิงประเทศทุนนิยมศูนย์กลางต่อไปในระยะยาวจะสร้างข้อจำกัดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผู้เขียนบทความหลายคนในหนังสือเล่มนี้เชื่อว่า สภาพการณ์ดังกล่าวนี้เกิดแก่ได้หัววันและเกาหลีใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่เกิดวิกฤติการณ์น้ำมันครั้งที่สองในปี 2522 กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ไม่เพียงแต่จะประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยเท่านั้น หากยังต้องเผชิญกับการกดดันการค้าจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอีกด้วย นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกยังมีผลเสียต่อการกระจายรายได้อีกด้วย เนื่องจากค่าจ้างถูกกดให้อยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในหนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่สิ้นสุดประมาณปี 2526 จึงมิได้เห็นภาพการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในช่วงปี 2529-2532

ผู้เขียนบทความบางคนในหนังสือเล่มนี้มิได้อาศัยแนวความคิดของทฤษฎีการพึ่งพิงในการอธิบายการเติบโตของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่มากนัก หากแต่นำเสนออรรถาธิบายว่าด้วยบทบาทของรัฐ

บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู

Balasa, Bela. *Asian-Pacific Economic Literature*, Vol. 2, No. 2 (September 1988), pp. 76-78.

New Industrializing Countries and the Political Economy of South-South Relations

Jerker Carlsson and Timothy M. Shaw (eds.)

Basingstoke : Macmillan Press, 1988

xi + 306 pages. \$ 35.00

หนังสือเล่มนี้นำเสนอบทวิเคราะห์กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ตามแนวการวิเคราะห์แบบมาร์กซิสม์ ประกอบด้วยบทความ 10 เรื่อง และบทนำซึ่งเขียนโดยบรรณาธิการอีก 1 เรื่อง บทนำช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางความคิดของแนวการวิเคราะห์แบบมาร์กซิสม์ดังกล่าวนี้เป็นอย่างดี และช่วยเปิดประเด็นการถกเถียงได้อย่างน่าสนใจ เนื้อหาของหนังสืออาจจำแนกเป็น 2 ภาค ภาคแรกเป็นกรณีศึกษาว่าด้วยประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ประกอบด้วยเนื้อหา 5 บท อันได้แก่ อินโดนีเซีย เม็กซิโก อินเดีย บราซิล และไนจีเรีย ภาคที่สองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้อยพัฒนาด้วยกัน (south-south relation) เนื้อหาในส่วนนี้มีอยู่ 5 บท อันได้แก่

- ความสัมพันธ์ระหว่างบราซิลกับแอฟริกาตะวันตกและแองโกลา
- ความสัมพันธ์ระหว่างบราซิลกับไนจีเรีย
- ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพแอฟริกาใต้กับบราซิล
- ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพแอฟริกาใต้กับบอตสวานา เลโซโท และ สวาซิแลนด์
- ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับโลกที่สาม

หนังสือเล่มนี้มีได้ให้คำจำกัดความ ‘กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่’ ที่ชัดเจน ดังนั้น จึงมีกรณีศึกษาทั้งประเทศที่มีสถานะประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในปัจจุบัน และประเทศที่กำลังจะมีสถานะดังกล่าวในอนาคต (ดังเช่นอินโดนีเซียและไนจีเรีย) เนื้อหาของหนังสือนำเสนอระเบียบวิธีการศึกษาที่สำคัญว่า ในการที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศฝ่ายใดด้วยตนเอง เราจำต้องเข้าใจรูปแบบการผลิต (mode of production) ในประเทศที่เราต้องการศึกษา การที่ประเทศด้อยพัฒนาจะเขยิบฐานะขึ้นมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ได้นั้น ไม่เพียงแต่พลังการผลิตจะต้องขยายตัวเท่านั้น หากว่ากลุ่มทุนภายในประเทศจะต้องเติบโตใหญ่ จนรูปแบบการผลิตเริ่มจะปรับเปลี่ยนไป ความเข้าใจรูปแบบการผลิตจะช่วยให้เข้าใจได้ว่า เหตุใดบางประเทศจึงประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่บางประเทศกลับล้มเหลวโดยสิ้นเชิง Richard Robison ได้ใช้

ระเบียบวิธีการศึกษาดังกล่าวนี้ในการอธิบายว่า เหตุใดการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออกในอินโดนีเซียในระยะแรกจึงไม่ประสบความสำเร็จ

เนื้อหาส่วนสำคัญของหนังสือนี้ต้องการนำเสนอบทวิเคราะห์ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนากับระบบอำนาจเบ็ดเสร็จภายในประเทศ (internal authoritarianism) และพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอกประเทศ (external aggressiveness) การเติบโตใหญ่ของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ก่อให้เกิดศูนย์อำนาจใหม่ในระบบทุนนิยมโลก กลุ่มประเทศโลกที่สามสามารถจำแนกย่อยเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่ม NICs ประกอบกันขึ้นเป็นโลกที่สาม และประเทศด้อยพัฒนาที่เหลือกลายเป็นโลกที่สี่ การเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกทำให้ประเทศกลุ่ม NICs ต้องแข่งขันกันแสวงหาตลาด การปกป้องตลาดภายในประเทศของกลุ่มประเทศมหาอำนาจ (โลกที่หนึ่ง) ทำให้ประเทศกลุ่ม NICs ต้องแสวงหาตลาดในโลกที่สี่ แต่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศฝ่ายใดด้วยกันเองนั้นมิได้เพิ่งมีในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง หากแต่มีมาแล้วนานนับศตวรรษ ดังจะเห็นได้จากความสัมพันธ์ระหว่างบราซิลกับแอฟริกาตะวันตกภายใต้จักรวรรดินิยมปอร์ตุเกส ซึ่งมีมาแต่ปี ค.ศ. 1500 ประเทศกลุ่ม NICs บางประเทศมีฐานตลาดสินค้าออกที่แน่นอน ดังเช่นบราซิลข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปสร้างฐานในแอฟริกา (จนในจิริเรีย ฝืนที่จะเป็น ‘บราซิลแห่งแอฟริกา’) และเกาหลีได้พยายามสร้างฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโลกที่สาม (NICs) กับประเทศโลกที่สี่หาใช่ความสัมพันธ์ที่เคียงบ่าเคียงไหล่กันก็หาไม่ แท้ที่จริงแล้ว ประเทศกลุ่ม NICs ได้เติบโตขึ้นเป็น ‘อนุจักรวรรดินิยม’ (subimperialism) ในภูมิภาคต่างๆ โดยพยายามที่จะมีเขตอิทธิพลที่แน่นอน โดยที่ประเทศกลุ่ม NICs ขายสินค้าहतอุตสาหกรรมแก่โลกที่สี่ และซื้อวัตถุดิบจากโลก ที่สี่ซึ่งเป็นรูปแบบการค้าแบบอาณานิคม พลัฏกัตันของยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกประกอบกับเหตุปัจจัยสำคัญอื่นๆทำให้บางประเทศมีพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอกประเทศ ดังกรณีของอินเดีย ซึ่งมักทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ความข้อนี้นี้หาได้หมายความว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจะผลักดันให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอกประเทศเสมอไป ดังจะเห็นได้จากกรณีของเม็กซิโกเป็นอาทิ